

Investigation of Social Factors Affecting Social Vitality and Mental Health of High School Students in Semnan Province

Houriye Dehghanpouri^{1*}, Seyyedrasoul Chavoshi²

1. Assistant Professor, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran

2. Ph.D. Student in Sports Management, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran

(Received: June 1, 2021; Accepted: November 25, 2020)

Abstract

The present study aimed to investigate the social factors affecting the social vitality and mental health of secondary school students in Semnan province. This research is applied in terms of purpose and descriptive survey in terms of method. The statistical population was the high school students of Semnan province in the academic year 2018-2019 (45,834 people). Among these people, 48 classes (784 students) were selected as the research sample using the multi-stage cluster random sampling method and based on the table of Karjesi and Morgan (1970). The research instrument was a questionnaire. Kolmogorov-Smirnov test, Kruskal-Wallis, correlation coefficient, and Friedman's ranking test were used to analysis data. The findings showed that social vitality has a significant relationship with all social factors (except religiosity, $r=0.040$). There is a significant relationship between all social factors (except the feeling of insecurity $r=0.051$) and mental health. According to the findings, it can be stated that creating social vitality and mental health among students is not a single cause and various factors play a role in creating and strengthening these variables. Therefore, it seems that all capacities should be used to create students' social vitality and mental health, which requires a lot of policies and planning in the short, medium, and long term.

Keywords: Happiness, Network of social relations, Relative deprivation, Religiosity, Trust.

---

* Corresponding Author, Email: h.dehghanpouri@shahroodut.ac.ir

بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر نشاط اجتماعی و سلامت روانی دانش آموزان مقطع متوسطه استان سمنان

حوریه دهقان پوری^{۱*}، سیدرسول چاوشی^۲

۱. استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران

۲. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۰۵؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۱۱)

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر نشاط اجتماعی و سلامت روانی دانش آموزان مقطع متوسطه استان سمنان بود. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری دانش آموزان مقطع متوسطه استان سمنان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ بودند (۴۵۸۳۴ نفر). از میان این افراد، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای و بر مبنای جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) ۴۸ کلاس (۷۸۴ دانش آموز) به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. ابزار تحقیق، پرسشنامه بود. برای تحلیل داده‌ها آزمون‌های کلموگروف-اسمیرنوف، کروسکال-والیس، ضریب همبستگی و آزمون رتبه‌بندی فریدمن اجرا شد. یافته‌ها نشان داد که نشاط اجتماعی با تمامی عوامل اجتماعی (به جز دینداری $r=0/040$) رابطه معنادار دارد. بین تمامی عوامل اجتماعی (به جز احساس ناامنی $r=0/051$) با سلامت روانی نیز رابطه معنادار وجود دارد. با توجه به یافته‌ها می‌توان اظهار کرد که ایجاد نشاط اجتماعی و سلامت روانی در بین دانش آموزان به صورت تک‌علتی نمی‌باشد و عوامل مختلفی در ایجاد و تقویت این متغیرها نقش دارند. بنابراین، به نظر می‌رسد باید تمامی ظرفیت‌ها برای ایجاد نشاط اجتماعی و سلامت روانی دانش آموزان به کار گرفته شوند که این موضوع نیاز به سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت زیادی دارد.

واژگان کلیدی: اعتماد، دینداری، شادکامی، شبکه روابط اجتماعی، محرومیت نسبی.

مقدمه

لزوم پرداختن به مقوله احساس، شادی و نشاط و عوامل ایجادکننده آن از آنجا ناشی می‌شود که نشاط اجتماعی^۱ کارکردی چندوجهی دارد و فزونی و کاستی آن، مستقیم و غیر مستقیم بر زندگی اجتماعی اثر می‌گذارد (رادان، ۱۳۹۸). نشاط اجتماعی دارای سه جزء اساسی است: بعد عاطفی (هیجانی) که در حقیقت خلق و خویهای مثبت و خوشایند افراد را شامل می‌شود. بعد شناختی که نوعی تفکر و پردازش اطلاعات را دربرمی‌گیرد و به ارزیابی مثبت افراد از زندگی منجر می‌شود و بعد اجتماعی که بیانگر گسترش روابط اجتماعی فرد با دیگران و به دنبال آن افزایش حمایت اجتماعی است (غفاری و شیرعلی، ۱۳۹۵). ایجاد محیط شاداب و پر نشاط به امر یادگیری دانش‌آموزان کمک بسیاری می‌کند، چنین محیطی احساس ارزشمند بودن و مثبت بودن را در دانش‌آموزان پرورش می‌دهد (ایزدی، هاشمی و برزمینی، ۱۳۹۰). ایجاد محیط آموزشی با نشاط برای دانش‌آموزان، سال‌هاست که به عنوان یک دغدغه جدی نزد برنامه‌ریزان آموزش و پرورش مطرح شده است. این مسئله یکی از نیازهای اساسی دانش‌آموزان در مقاطع مختلف تحصیلی است (خدادادی، نجدرحمتی و فریدفتحی، ۱۳۹۶). از طرف دیگر، مفهوم سلامت روان یا سلامت روان‌شناختی، جنبه‌ای کلی از مفهوم سلامت جسمی، روانی و اجتماعی است (خاری‌آرانی و همکاران، ۱۳۹۲). کورسینی^۲ (۱۹۹۹) سلامت روان را حالت ذهنی همراه با سلامت هیجانی نسبتاً رها شده از نشانه‌های اضطراب و ناتوانی، توانایی برقراری روابط سازنده و مقابله با خواسته‌ها و محرک‌های تنش‌زای زندگی می‌داند. با توجه به اینکه در مدارس، پرورش جسم و سلامت روان به طور کلی، مورد نظر است؛ از این رو، هدف آموزش و پرورش و سلامت روان می‌تواند یکی باشد، هر دو درصدد فراهم‌سازی زمینه‌های رشد شکوفایی انسان هستند (یعقوبی، علیزاده و مرادی‌امین، ۱۳۸۹). هدف عمده فرایند آموزش و پرورش، اعتلای همه‌جانبه شخصیت فراگیران، به‌ویژه در ابعاد اخلاقی، اجتماعی و روانی است (حسینی و لطیفیان، ۱۳۸۵).

1. Social happiness

2. Corsini

در این میان، برخی عوامل اجتماعی به نوعی می‌توانند در میزان نشاط اجتماعی و سلامت روانی افراد تأثیرگذار باشند. عوامل اجتماعی در یک طبقه‌بندی به عواملی همچون محرومیت نسبی^۱، شبکه روابط اجتماعی^۲، اعتماد اجتماعی^۳، احساس ناامنی^۴، احساس انومی^۵ و دینداری^۶ مربوط می‌شوند. محرومیت نسبی به معنای تفاوت بین انتظارات و ارزیابی افراد نسبت به احتمال دسترسی به هدف است (مرادی و سعیدی‌پور، ۱۳۸۹). شبکه روابط اجتماعی مجموعه‌ای از افراد یا سازمان‌ها یا مجموعه‌های دیگر اجتماعی است که از طریق روابط اجتماعی مانند دوستی، همکاری‌بودن یا تبادل اطلاعات با یکدیگر مرتبط می‌شوند (شارع‌پور، ۱۳۸۶). اعتماد اجتماعی نیز به معنای نگرش مثبت به فرد یا امری خارجی و مبنی بر میزان ارزیابی از پدیده‌ای است که با آن مواجهیم (نبوی، رضادوست و صالحی، ۱۳۹۴). احساس ناامنی به عنوان نتیجه احتمال خطر و آسیب‌پذیری در خصوص جرم و قربانی‌شدن، تعریف می‌شود (دی‌گرووف^۷، ۲۰۰۸). منظور از احساس انومی یا آشفتگی اجتماعی، وضعیت بی‌قاعده و بی‌هنجاری است که در آن افراد قادر نیستند با یک نظام «قواعد مشترک» ارتباط متقابل برقرار کنند. منظور از دینداری نیز پذیرش تمام یا بخشی از عقاید، احکام و اخلاقیات دین اسلام از سوی فرد و تلاش در جهت عمل به آن‌ها است (ارجمند سیاه‌پوش، رضاپور و حسن‌پور افرینه، ۱۳۹۷).

بنابراین، با توجه به مطالب فوق و نیز با اشاره به این موضوع که سرلوحهٔ تعلیم و تربیت قرن جدید «شوق زندگی کردن را به دانش‌آموزان بیاموزیم» است (ایزدی، هاشمی و برزمینی، ۱۳۹۱)، می‌توان اظهار کرد که برای ایجاد شادی فراگیر در جامعه به خصوص در بین دانش‌آموزان به عنوان آینده‌سازان این سرزمین، مؤلفه‌های زیادی لازم است (ارجمند سیاه‌پوش، رضاپور و حسن‌پور افرینه، ۱۳۹۷). سلامت روانی نیز در بین دانش‌آموزان از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. لیکن با وجود تأکید سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به شش ساحت «تربیت دینی و اخلاقی»، «سیاسی و

1. Privation relative
2. Social Relations Network
3. Social trust
4. Insecurity
5. Feeling an anomie
6. Religiosity
7. De Groof

اجتماعی»، «زیستی و بدنی»، «هنری و زیباشناختی»، «اقتصادی و حرفه‌ای» و «تربیت علمی و فناوری»، به بخش علمی و فن‌آوری نسبت به سایر بخش‌ها توجه بیشتری شده است؛ از این رو، مسئولان و سیاستگذاران حوزه آموزش و پرورش باید جدی‌تر از قبل به متغیرهای مورد بحث در این پژوهش بنگرند. بنابراین، با توجه به این موضوع که دانش‌آموزان مهم‌ترین رکن نظام آموزش و پرورش هر کشوری محسوب می‌شوند، شناسایی عوامل مؤثر در ایجاد زمینه نشاط اجتماعی و سلامت روانی در بین آن‌ها وظیفه سنگینی است که دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت باید به آن توجه ویژه‌ای داشته باشند. از این رو، هدف پژوهش حاضر بررسی وضعیت نشاط اجتماعی و سلامت روانی دانش‌آموزان مقطع متوسطه استان سمنان و نیز عوامل اجتماعی مؤثر بر آن می‌باشد. بدین منظور سؤالات این پژوهش به صورت زیر بیان می‌شوند:

وضعیت نشاط اجتماعی و سلامت روانی دانش‌آموزان مقطع متوسطه استان سمنان چگونه است؟ عوامل اجتماعی چه رابطه‌ای با نشاط اجتماعی و سلامت روانی دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان دارند؟ میزان اهمیت عوامل در ارتباط با نشاط اجتماعی و سلامت روانی در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان چگونه است؟

روند مطالعات انجام‌گرفته مربوط به نشاط اجتماعی نشان می‌دهد که محققان علاقه زیادی به این موضوع دارند و تحقیقات مربوط به این موضوع در دوره‌های زمانی متفاوت و در مکان‌های مختلفی صورت گرفته است (محمودی^۱ و همکاران، ۲۰۱۹؛ سجادیان، نعمتی و دامن‌یاغ، ۱۳۹۹؛ ارجمند سیاه‌پوش، رضاپور و حسن‌پور افرینه، ۱۳۹۷؛ چیا، کرن و نویل^۲، ۲۰۲۰). در تحقیقات مرتبط با نشاط سه جهت‌گیری اساسی را می‌توان مشخص کرد: ۱. در برخی از آن‌ها سنجش میزان شادمانی و تهیه ابزارهایی برای سنجش شادمانی هدف اصلی بوده است؛ ۲. در برخی از پژوهش‌ها بررسی عوامل مؤثر بر شادمانی مدنظر قرار گرفته است؛ ۳. در گروهی شیوه‌های افزایش شادمانی ارزیابی شده‌اند (زارع شاه‌آبادی، ترکان و حیدری، ۱۳۹۱). برای مثال نتایج پژوهش محمودی و همکاران (۲۰۱۹) در بررسی سطح نشاط دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز نشان داد که میانگین شادی

---

1. Mahmoudi

2. Chia, Kern & Neville

در بین شرکت‌کنندگان متوسط است و میانگین نمره شادی در بین مردان نسبت به زنان به طور معناداری بالاتر است. سجادیان، نعمتی و دامن‌باغ (۱۳۹۹) نیز شاخص‌های مؤثر بر نشاط شهری در اهواز را در قالب محیط‌های اقتصادی، اجتماعی-رفتاری، کالبدی، فراغتی، سیاسی-اداری، محیط طبیعی و زیست‌بوم، ذهنی-ادراکی و مذهبی-اعتقادی دسته‌بندی کردند. ارجمند سیاه‌پوش، رضاپور و حسن‌پورافرینه (۱۳۹۷) نیز در بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر نشاط اجتماعی نوجوانان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) شهر پلدختر نشان داد که بین متغیرهای احساس آنومی، احساس محرومیت نسبی، درآمد، اعتماد اجتماعی و دینداری با نشاط اجتماعی نوجوانان رابطه معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش چیا، کرن و نویل (۲۰۲۰) نیز نشان داده است که مسئولیت اجتماعی منجر به احساس نشاط در بین مردم می‌شود. بر این اساس دو مورد از فرضیه‌های اصلی پژوهش حاضر عبارت است از:

۱. بین متغیرهای زمینه‌ای (جنسیت، سطح سواد والدین، شغل والدین، میزان درآمد خانواده، تعداد فرزند خانواده، نوع مسکن خانوار، محل سکونت) و میزان نشاط اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان رابطه معناداری وجود دارد.
۲. بین عوامل اجتماعی (محرومیت نسبی، شبکه روابط اجتماعی، اعتماد اجتماعی، احساس ناامنی، احساس آنومی، دینداری) و نشاط اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان رابطه معناداری وجود دارد.

در ادبیات موجود، موضوع سلامت روانی نیز به دلیل آثار بسزایی که در بین اقشار مختلف داشته است، همواره مورد توجه محققان بوده است. به طوری که برخی پژوهش‌ها به بررسی وضعیت سلامت روانی و پیش‌بینی آن در بین اقشار مختلف جامعه پرداخته‌اند (مدبر، صدری‌دمیرچی و محمد، ۱۳۹۷). نتایج برخی پژوهش‌ها در این زمینه نشان می‌دهد که سلامت روانی دانش‌آموزان در وضعیت مطلوبی قرار ندارد و بیش‌تر نوجوانان و دانش‌آموزان فاقد سلامت روانی می‌باشند (ایوانز^۱

و همکاران، ۲۰۱۸). برخی دیگر از تحقیقات نقش عوامل مختلف همچون خانواده و شیوه‌های فرزندپروری (ابوطالبی‌احمدی، ۱۳۹۲)، عوامل اقتصادی و فشارهای مالی (پلتز^۱ و همکاران، ۲۰۲۰)، معنویت و باورهای دینی (ویلیامز^۲، ۲۰۱۰) و... را در سلامت روانی مورد بررسی قرار داده‌اند. نتایج اکثر تحقیقات نشان می‌دهد که بین عوامل یاد شده و سلامت روانی رابطه وجود دارد. برای مثال یافته‌های پلتز و همکاران (۲۰۲۰) حاکی از این است که ساعات اشتغال دانش‌آموزان با توجه به تأثیر بالقوه آن‌ها بر خواب، پیش‌بینی‌کننده سلامت روانی دانش‌آموزان است و دانش‌آموزانی که سطح بالاتری از استرس مالی دارند، بیش‌تر در معرض خطر هستند. ویلیامز (۲۰۱۰) نیز در پژوهش خود به این نتیجه دست یافت که میان انجام اعمال مذهبی و شرکت در مراسم مذهبی با سلامت روان افراد نوعی ارتباط وجود دارد. بر این اساس دو مورد از دیگر فرضیه‌های اصلی این پژوهش عبارت است از:

بین متغیرهای زمینه‌ای (جنسیت، سطح سواد والدین، شغل والدین، میزان درآمد خانواده، تعداد فرزند خانواده، نوع مسکن خانوار، محل سکونت) و میزان سلامت روانی دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان رابطه معناداری وجود دارد.

بین عوامل اجتماعی (محرومیت نسبی، شبکه روابط اجتماعی، اعتماد اجتماعی، احساس ناامنی، احساس آنومی، دینداری) و سلامت روانی دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان رابطه معناداری وجود دارد.

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق، از نظر هدف کاربردی و از نظر روش اجرا در زمره تحقیقات توصیفی-پیمایشی قرار دارد. جامعه آماری تمامی دانش‌آموزان (دختر و پسر) مقطع متوسطه (اول و دوم) استان سمنان در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ است. حجم جامعه آماری از طریق آمار و اطلاعات اداره کل آموزش و پرورش استان سمنان در مجموع ۴۵۸۳۴ دانش‌آموز برآورد شد. از میان این افراد، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای و بر مبنای جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) ۴۸ کلاس

1. Peltz
2. Williams

(۷۸۴ دانش‌آموز) به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه است. پرسشنامه شامل ۴ بخش بود.

بخش اول شامل اطلاعات جمعیت‌شناختی است. بخش دوم شامل فرم کوتاه پرسشنامه استاندارد شادکامی آکسفورد^۱ دارای ۸ گویه در یک طیف ۶ گزینه‌ای لیکرت (کاملاً موافقم، تا حدی موافقم، موافقم، مخالفم، تا حدی مخالفم، کاملاً مخالفم) با نمره‌گذاری معکوس سؤالات ۱، ۴ و ۸ به منظور سنجش نشاط اجتماعی دانش‌آموزان می‌باشد (آرجیل، مارتین و کراسلند^۲، ۱۹۸۹). دهشیری و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه را برابر با ۰/۷۱ محاسبه کردند. بخش سوم پرسشنامه استاندارد سلامت روانی^۳ کیز^۴ (۲۰۰۴) شامل ۱۴ گویه و ۳ مؤلفه (بهزیستی هیجانی، سلامت روانی و سلامت اجتماعی) براساس طیف شش گزینه‌ای لیکرت (هرگز، یک یا دو بار در ماه، حدوداً هفته‌ای یک بار، حدوداً هفته‌ای دو یا سه بار، تقریباً هر روز، هر روز) می‌باشد. در پژوهش کیز (۲۰۰۴) روایی و ثبات درونی این پرسشنامه بیش‌تر از ۰/۸۰ و همچنین، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۳ به دست آمد. بخش چهارم مجموع پرسشنامه‌های عوامل اجتماعی شامل محرومیت نسبی شخصی^۵ کالان^۶ و همکاران (۲۰۰۸) حاوی ۵ گویه در طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت است. نتایج آلفای کرونباخ این پرسشنامه در پژوهش نبوی، رضادوست و صالحی (۱۳۹۴) برابر با ۰/۷۸ به دست آمده است. برای سنجش شبکه روابط اجتماعی از مقیاس شش‌گویه‌ای شبکه روابط اجتماعی^۷ لاین^۸ و همکاران (۲۰۰۶) در دو بعد (خانواده، دوستان) استفاده شد. کوریموتو^۹ و همکاران (۲۰۱۱) در پژوهش خود ضریب همسانی درونی سؤالات این پرسشنامه را ۰/۹۶ و ضریب همبستگی آزمون-

1. OHQ-SF (Oxford happiness questionnaire)

2. Argyle, Martin & Crossland

3. MHC-SF

4. Keyes

5. PRDS

6. Callan

7. LSNS-6

8. Lubben

9. Kurimoto

آزمون مجدد را برابر با ۰/۹۲ به دست آوردند. مقدار آلفای کرونباخ این پرسشنامه نیز در پژوهش نبوی و همکاران (۱۳۹۴) برابر با ۰/۶۸ به دست آمده است. برای سنجش متغیر اعتماد اجتماعی از پرسشنامه پنج‌گویه‌ای اعتماد اجتماعی برگرفته شده از مطالعه صفاری‌نیا و شریف (۱۳۹۲) در طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت استفاده شد. در پژوهش نبوی، رضادوست و صالحی (۱۳۹۴) ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای این پرسشنامه ۰/۶۳ گزارش شده است. برای سنجش احساس ناامنی از یک مقیاس ۸ گویه‌ای کاپس و پلیسیر^۱ (۲۰۱۱) استفاده شد. در تحقیق ایشان آلفای کرونباخ مقیاس بالاتر از ۰/۸۲ به دست آمد. برای سنجش متغیر احساس ناامنی از پرسشنامه احساس ناامنی حیدری، داوودی و تیموری^۲ (۲۰۱۱) حاوی ۵ گویه در طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت استفاده شد. در پژوهش حیدری، داوودی و تیموری (۲۰۱۱) ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای این پرسشنامه برابر با ۰/۸۳ گزارش شده است. برای سنجش میزان دینداری نیز از پرسشنامه‌ای برگرفته از مدل گلاک و استارک^۳ حاوی ۸ گویه در طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت استفاده شد. برای تعیین میزان قابلیت اعتماد و پایایی این پرسشنامه در پژوهش عبدی و رضایی (۱۳۹۳) از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد و مقدار آماره KMO برابر با ۰/۸۳ به دست آمده است.

داده‌ها با نرم‌افزار SPSS تحلیل شد. در بخش آمار توصیفی با استفاده از آماره‌هایی نظیر فراوانی، میانگین و انحراف معیار به توصیف داده‌های پژوهش پرداخته شد. در بخش آمار استنباطی نیز برای بررسی نرمالیتت داده‌ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شد. به منظور آزمون متغیرهای زمینه‌ای با متغیرهای وابسته از آزمون‌های کروسکال والیس، ضریب همبستگی و آزمون رتبه‌بندی فریدمن استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی مربوط به آزمودنی‌های تحقیق نشان داد که دختران با ۴۴۰ نفر و پسران با ۳۴۴ نفر آزمودنی‌ها را تشکیل می‌دهند. شغل دولتی با ۴۴۲ نفر و شغل غیردولتی با ۳۴۲ نفر؛ مسکن شخصی

1. Cops & Pleysier
2. Heydari, Davoudi & Teymoori
3. Glock & Stark

با ۶۴۷ نفر و مسکن استیجاری با ۱۳۷ نفر؛ منطقه شهری با ۷۶۳ نفر و منطقه روستایی با ۲۱ نفر آزمودنی‌ها را تشکیل می‌دهند. در متغیر میزان تحصیلات والدین بیشترین فراوانی مربوط به دیپلم با ۲۶۷ نفر می‌باشد. در متغیر میزان درآمد والدین بیشترین فراوانی به درآمد ۲ تا ۳ میلیون با ۱۹۱ نفر مربوط است. در متغیر تعداد فرزندان بیشترین فراوانی به دو فرزند با ۴۲۳ نفر مربوط است. در متغیر مقطع تحصیلی نیز متوسطه اول با ۴۲۳ نفر و متوسطه دوم با ۳۱۶ نفر آزمودنی‌ها را تشکیل می‌دهند.

قبل از وارد شدن به مرحله آمار استنباطی و آزمون فرضیه‌ها به منظور بررسی وضعیت نرمال بودن داده‌ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شد. نتایج نشان داد که توزیع متغیرهای تحقیق نرمال نمی‌باشد ($P < 0/05$). بنابراین، از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده شده است.

جدول ۱ وضعیت نشاط اجتماعی دانش‌آموزان را نشان می‌دهد که برای متغیر نشاط اجتماعی و تمامی ابعاد آن، معنادار و مناسب است. همچنین، هم برای دختران و هم برای پسران در دو مقطع تحصیلی متوسطه اول و دوم معنادار و مناسب است. در بین دانش‌آموزان مناطق مختلف استان سمنان نیز برای تمامی مناطق معنادار و مناسب است.

جدول ۱. وضعیت نشاط اجتماعی در بین دانش‌آموزان مدارس استان سمنان

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد		
نشاط اجتماعی	۷۸۴	۳۶,۲۹	۶,۷۳۲		
شناختی	۷۸۴	۱۳,۷۰	۳,۳۱۲		
احساسی	۷۸۴	۱۴,۱۱	۳,۱۴۲		
اجتماعی	۷۸۴	۸,۴۹	۲,۲۷۵		
جنسیت	دختر	متوسطه اول	۳۰۴	۳۶,۹۷	۶,۵۸۸
		متوسطه دوم	۱۳۶	۳۶,۱۲	۶,۷۴۸
	پسر	متوسطه اول	۱۱۹	۳۵,۳۸	۷,۳۸۰
		متوسطه دوم	۲۲۵	۳۵,۹۷	۶,۵۱۱

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	متغیر		
			مرکزی	منطقه	
۷,۱۰۴	۳۶,۴۵	۳۱۸	نشاط اجتماعی	منطقه	
۳,۴۹۶	۱۳,۶۸	۳۱۸	شناختی		
۳,۳۸۳	۱۴,۱۴	۳۱۸	احساسی		
۲,۳۱۱	۸,۶۴	۳۱۸	اجتماعی		
۶,۴۳۴	۳۶,۲۷	۳۵۱	نشاط اجتماعی		شرقی
۳,۱۶۳	۱۳,۶۸	۳۵۱	شناختی		
۲,۹۵۲	۱۴,۱۱	۳۵۱	احساسی		
۲,۱۲۶	۸,۴۸	۳۵۱	اجتماعی		
۶,۶۰۶	۳۵,۹۲	۱۱۵	نشاط اجتماعی		غربی
۳,۲۶۴	۱۳,۸۰	۱۱۵	شناختی		
۳,۰۳۶	۱۴,۰۳	۱۱۵	احساسی		
۲,۵۷۲	۸,۱۰	۱۱۵	اجتماعی		

نتایج تحلیل برای بررسی وضعیت سلامت روانی در بین دانش‌آموزان مدارس استان سمنان نیز نشان داد که برای سلامت روانی و تمامی ابعاد آن معنادار و مناسب است. همچنین، هم برای دختران و هم برای پسران در دو مقطع تحصیلی متوسطه اول و دوم معنادار و مناسب است. وضعیت سلامت روانی در بین دانش‌آموزان مناطق مختلف استان سمنان نیز برای تمامی مناطق معنی‌دار و مناسب است ($P < 0,05$) (جدول ۲).

جدول ۲. وضعیت سلامت روانی در بین دانش‌آموزان مدارس استان سمنان

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	متغیر	
			جنسیت	دسته
۱۳,۸۹۸	۶۲,۷۶	۷۸۴	سلامت روانی کل	
۳,۵۵۴	۱۴,۲۳	۷۸۴	بهبودی هیجانی	
۶,۵۲۰	۲۵,۰۶	۷۸۴	سلامتی روانی	
۵,۴۲۰	۲۳,۴۷	۷۸۴	سلامتی اجتماعی	
۱۳,۱۵۴	۶۴,۸۳	۳۰۴	متوسطه اول	دختر
۱۶,۵۷۸	۵۶,۹۲	۱۳۶	متوسطه دوم	
۱۲,۴۲۴	۶۶,۲۷	۱۱۹	متوسطه اول	پسر
۱۲,۶۴۴	۶۱,۶۳	۲۲۵	متوسطه دوم	

متغیر		تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
مرکزی	سلامت روانی کل	۳۱۸	۶۳٫۸۴	۱۳٫۰۴۲
	بهبودی هیجانی	۳۱۸	۱۴٫۴۹	۳٫۴۱۲
	سلامتی روانی	۳۱۸	۲۵٫۴۷	۶٫۳۸۳
	سلامتی اجتماعی	۳۱۸	۲۳٫۸۸	۵٫۰۹۳
شرقی	سلامت روانی کل	۳۵۱	۶۱٫۹۹	۱۴٫۳۲۵
	بهبودی هیجانی	۳۵۱	۱۴٫۰۷	۳٫۵۹۴
	سلامتی روانی	۳۵۱	۲۴٫۸۰	۶٫۷۱۶
	سلامتی اجتماعی	۳۵۱	۲۳٫۱۲	۵٫۴۹۸
غربی	سلامت روانی کل	۱۱۵	۶۲٫۱۱	۱۴٫۷۷۴
	بهبودی هیجانی	۱۱۵	۱۳٫۹۷	۳٫۷۹۳
	سلامتی روانی	۱۱۵	۲۴٫۷۵	۶٫۲۸۰
	سلامتی اجتماعی	۱۱۵	۲۳٫۴۰	۶٫۰۰۰

جدول ۳. آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی ابعاد نشاط اجتماعی و سلامت روانی در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان

معناداری	درجه آزادی	خی دو	رتبه	میانگین رتبه‌ها		
۰٫۰۳۶	۲	۵٫۴۴۱	۲	۱٫۹۸	شناختی	ابعاد نشاط اجتماعی
			۱	۲٫۰۷	احساسی	
			۳	۱٫۹۵	اجتماعی	
۰٫۰۴۶	۲	۶٫۱۶۳	۳	۱٫۹۵	بهبودی هیجانی	ابعاد سلامت روانی
			۱	۲٫۰۷	سلامتی روانی	
			۲	۱٫۹۷	سلامتی اجتماعی	

اولویت‌بندی ابعاد نشاط اجتماعی و سلامت روانی در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان به صورت جدول ۳ می‌باشد. توضیح اینکه چون طبق آزمون نرمالیتی، داده‌ها نرمال نبوده و نیز تعداد سؤالات هر بعد باهم برابر نبود، ابتدا نمره استاندارد Z برای هر بعد محاسبه شده و سپس آزمون رتبه‌بندی فریدمن از روی نمرات Z انجام پذیرفت. بعد احساسی (۲٫۰۷)، بعد شناختی

(۱/۹۸) و بعد اجتماعی (۱/۹۵) به ترتیب بیش‌ترین رتبه را در بین ابعاد نشاط اجتماعی در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان دارند که با توجه به ($DF=2$ و $X^2=5,441$) معنادار هستند ($P < 0,05$). همچنین بعد سلامت روانی (۲/۰۷)، بعد سلامت اجتماعی (۱/۹۷) و بعد بهزیستی هیجانی (۱/۹۵)، به ترتیب بیش‌ترین رتبه را در بین ابعاد سلامت روانی کل در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان دارند که با توجه به ($df=2$ و $X^2=6,163$) معنادار هستند ($P < 0,05$).

جدول ۴. نتایج آزمون کروسکال- وایس بین متغیرهای زمینه‌ای و میزان نشاط اجتماعی و سلامت روانی دانش‌آموزان

مدارس استان سمنان ($N=784$)

متغیر	آماره	منطقه	جنسیت	شغل والدین	نوع مسکن	محل سکونت	سواد والدین	درآمد خانواده	تعداد فرزندان	مقطع تحصیلی
نشاط اجتماعی	کروسکال-وایس	۱,۳۶۴	۳,۲۱۰	۰,۰۰۰	۰,۱۹۷	۳,۰۶۲	۷,۵۰۱	۳,۶۶۰	۲,۴۳۳	۱,۳۵۱
سلامت روانی	کروسکال-وایس	۲,۲۲۲	۰,۰۲۱	۰,۵۹۲	۰,۴۲۵	۲,۴۵۲	۸,۷۷۵	۱۳,۸۸۳	۲,۳۹۹	۲۹,۰۶۹
	معناداری	۰,۵۰۵	۰,۰۷۳	۰,۹۹۳	۰,۶۵۷	۰,۰۸۰	۰,۱۸۶	۰,۴۵۴	۰,۴۸۸	۰,۲۴۵
	معناداری	۰,۳۲۹	۰,۸۸۶	۰,۴۴۲	۰,۵۱۴	۰,۱۱۷	۰,۱۱۸	۰,۰۰۸	۰,۱۲۸	۰,۰۰۰

با توجه به عدم نرمال بودن داده‌های تحقیق و از طرفی اسمی بودن متغیرهای زمینه‌ای که نمی‌توان از آزمون‌های همبستگی استفاده کرد، از آزمون کروسکال - وایس استفاده شد. با توجه به اطلاعات حاصل از جدول ۴، نتایج بین متغیرهای زمینه‌ای و میزان نشاط اجتماعی دانش‌آموزان مدارس استان سمنان نشان می‌دهد که بین نشاط اجتماعی و متغیرهای زمینه‌ای رابطه‌ای وجود ندارد ($P > 0,05$). نتایج بین متغیرهای زمینه‌ای و میزان سلامتی روانی دانش‌آموزان مدارس استان سمنان نیز در جدول ۴ نشان می‌دهد که فقط بین سلامتی روانی و متغیرهای زمینه‌ای درآمد خانواده و مقطع تحصیلی رابطه‌ای وجود دارد ($P < 0,05$).

جدول ۵. نتایج آزمون کروسکال-والیس بین متغیرهای زمینه‌ای و میزان نشاط اجتماعی و سلامت روانی دانش‌آموزان دختر و پسر مقاطع اول و دوم متوسطه استان سمنان

متغیر	جنسیت	مقطع	آماره	منطقه	شغل والدین	نوع مسکن	محل سکونت	سواد والدین	درآمد خانواده	تعداد فرزندان
نشاط اجتماعی	دختر	متوسطه اول	K-W	۲,۵۴۱	۰,۵۱۴	۰,۵۸۴	۱۱,۳۸۹	۶,۰۱۹	۱۲,۹۱۷	۳,۷۴۶
		Sig.	۰,۲۸۱	۰,۴۷۳	۰,۲۳۲	۰,۰۱۲*	۰,۳۰۴	۰,۰۰۵*	۰,۲۹۰	
		متوسطه دوم	K-W	۱,۶۵۴	۰,۶۰۰	۰,۲۸۰	۰,۰۰۸	۷,۱۶۶	۲,۰۰۴	۵,۷۷۳
	Sig.	۰,۴۳۷	۰,۴۳۹	۰,۵۹۷	۰,۹۲۸	۰,۲۰۹	۰,۷۳۵	۰,۱۲۳	۰,۱۲۳	
	پسر	متوسطه اول	K-W	۱,۲۲۷	۰,۶۵۱	۰,۷۲۹	۱۰,۳۷۴	۵,۱۸۸	۹,۵۹۲	۴,۹۹۳
		Sig.	۰,۲۰۴	۰,۴۲۰	۰,۳۰۵	۰,۰۰۴*	۰,۳۹۳	۰,۰۲۱*	۰,۱۷۲	
متوسطه دوم		K-W	۳,۴۵۴	۰,۱۲۹	۰,۷۶۲	۰,۱۴۵	۴,۷۷۶	۱,۲۹۵	۳,۵۶۹	
Sig.	۰,۱۷۸	۰,۷۱۹	۰,۳۸۳	۰,۷۰۴	۰,۴۴۴	۰,۸۶۲	۰,۳۱۲	۰,۳۱۲		
سلامت روانی	دختر	متوسطه اول	K-W	۰,۱۱۷	۰,۱۷۳	۰,۱۷۶	۲,۰۵۸	۲,۸۰۵	۱۰,۱۵۵	۶,۰۹۰
		Sig.	۰,۹۴۳	۰,۶۷۷	۰,۶۷۵	۰,۱۵۱	۰,۷۳۰	۰,۰۳۸*	۰,۱۰۷	
		متوسطه دوم	K-W	۴,۱۴۴	۰,۰۰۵	۰,۳۰۱	۴,۹۸۹	۷,۹۹۶	۸,۱۴۵	۳,۷۳۰
	Sig.	۰,۰۵۶	۰,۹۴۴	۰,۵۸۴	۰,۲۲۶	۰,۱۵۶	۰,۰۳۶*	۰,۲۹۲		
	پسر	متوسطه اول	K-W	۰,۴۵۷	۰,۰۱۷	۰,۸۷۷	۰,۰۹۸	۴,۸۶۹	۵,۷۲۰	۲,۶۴۲
		Sig.	۰,۷۹۶	۰,۸۹۶	۰,۳۴۹	۰,۷۵۴	۰,۴۳۲	۰,۰۲۱*	۰,۴۵۰	
متوسطه دوم		K-W	۰,۵۵۶	۰,۰۰۰	۰,۱۱۲	۰,۰۴۲	۱,۰۶۱	۱۰,۹۹۵	۳,۹۹۲	
Sig.	۰,۷۵۷	۰,۹۹۹	۰,۷۳۸	۰,۸۳۸	۰,۹۵۸	۰,۰۲۷*	۰,۴۴۶			

با توجه به اطلاعات حاصل از جدول ۵، نتایج بین متغیرهای زمینه‌ای و میزان نشاط اجتماعی دانش‌آموزان دختر و پسر مقاطع اول و دوم متوسطه استان سمنان نشان می‌دهد که بین نشاط اجتماعی و متغیرهای زمینه‌ای محل سکونت و درآمد خانواده در مقطع تحصیلی متوسطه اول هم در دختران و هم در پسران رابطه وجود دارد ($P < 0,05$). نتایج بین متغیرهای زمینه‌ای و میزان سلامتی روانی دانش‌آموزان دختر و پسر مقاطع متوسطه اول و دوم استان سمنان نیز نشان می‌دهد که بین سلامتی روانی و متغیر زمینه‌ای درآمد خانواده در مقطع تحصیلی متوسطه اول و دوم، هم در دختران و هم در پسران رابطه وجود دارد ($P < 0,05$).

جدول ۶. نتایج ضریب همبستگی اسپیرمن بین عوامل اجتماعی و میزان نشاط اجتماعی، بین عوامل اجتماعی و سلامت روانی

دانش‌آموزان مدارس استان سمنان

متغیر	آماره	محروریت نسبی	شبکه روابط اجتماعی	شبکه روابط با خانواده	شبکه روابط با دوستان	اعتماد اجتماعی	احساس ناامنی	احساس آثمی	دینداری	اعتقادی	عاطفی	پایداری	مناسکی
نشاط اجتماعی	ضریب همبستگی	۰٫۴۳۰	۰٫۵۳۴	۰٫۳۳۵	۰٫۴۲۲	۰٫۴۳۶	۰٫۳۶۲	۰٫۳۱۰	۰٫۴۰	۰٫۶۲	۰٫۰۰۴	۰٫۰۴۵	۰٫۲۰
	معناداری	۰٫۰۰۹	۰٫۰۰۶	۰٫۰۲۶	۰٫۰۱۳	۰٫۰۱۸	۰٫۰۲۲	۰٫۰۳۵	۰٫۲۶۷	۰٫۰۸۵	۰٫۹۱۶	۰٫۲۱۰	۰٫۵۷۶
	تعداد	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴
سلامت روانی	ضریب همبستگی	۰٫۲۳۶	۰٫۴۰۳	۰٫۴۳۹	۰٫۲۴۰	۰٫۳۹۷	۰٫۰۵۱	۰٫۳۹۶	۰٫۳۵۰	۰٫۳۰۵	۰٫۳۹۰	۰٫۲۴۷	۰٫۳۴۹
	معناداری	۰٫۰۰۰*	۰٫۰۰۰*	۰٫۰۰۰*	۰٫۰۰۰*	۰٫۰۰۰*	۰٫۱۵۰	۰٫۰۰۰*	۰٫۰۰۰*	۰٫۰۰۰*	۰٫۰۰۰*	۰٫۰۰۰*	۰٫۰۰۰*
	تعداد	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴	۷۸۴

با توجه به اطلاعات جدول ۶، ضریب همبستگی بین عوامل اجتماعی و میزان نشاط اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان نشان می‌دهد که نشاط اجتماعی با تمامی عوامل اجتماعی (به غیر از دینداری و ابعاد آن $P > ۰٫۰۵$) رابطه معنی‌داری دارد ($P < ۰٫۰۵$). ضریب همبستگی بین عوامل اجتماعی و میزان سلامت روانی دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان در جدول ۵ نیز نشان می‌دهد که بین تمامی عوامل اجتماعی (به غیر از احساس ناامنی $P > ۰٫۰۵$) با میزان سلامت روانی دانش‌آموزان مدارس مقطع متوسطه استان سمنان، رابطه معناداری وجود دارد ($P < ۰٫۰۵$).

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی نشاط اجتماعی و سلامت روانی دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن پرداخته است.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که متغیر نشاط اجتماعی و تمامی ابعاد آن در بین دانش‌آموزان مدارس استان سمنان معنادار و مناسب است. وضعیت نشاط اجتماعی در بین دانش‌آموزان هم برای

دختران و هم برای پسران در دو مقطع تحصیلی متوسطه اول و دوم و برای تمامی مناطق معنادار و مناسب است. در این راستا، تحقیقات زیادی انجام شده است. همان‌طور که بخارایی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهش خود به بررسی میزان نشاط اجتماعی بر اساس مناطق شهری در مشهد پرداخته‌اند. جویباری و همکاران (۱۳۹۵) نیز در پژوهش خود در خصوص بررسی عوامل مؤثر بر شادی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان، میزان شادی نیمی از دانشجویان را در حد متوسط و خوب ارزیابی کردند. نتایج اولویت‌بندی ابعاد نشاط اجتماعی کل در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان نشان داد که ابعاد احساسی، شناختی و اجتماعی به ترتیب بیش‌ترین رتبه را دارند. این قسمت از یافته‌ها با نتایج پژوهش هزارجریبی و مرادی (۱۳۹۳) همخوانی دارد. مبانی نظری مربوط به نشاط اجتماعی نشان می‌دهد که نشاط بیشتر از بعد روانی بررسی شده است و کم‌تر به بعد اجتماعی آن توجه شده است (عنبری و حقی، ۱۳۹۳).

بخش دیگری از یافته‌های تحقیق حاضر نشان داد که متغیر سلامت روانی و تمامی ابعاد آن در بین دانش‌آموزان مدارس استان سمنان معنادار و مناسب است. وضعیت سلامت روانی در بین دانش‌آموزان مدارس استان سمنان هم برای دختران و هم برای پسران در دو مقطع تحصیلی متوسطه اول و دوم و برای تمامی مناطق معنادار و مناسب است. سلامت روانی که در مفهوم دقیق کلمه به معنای تعادل سالم دنیای درونی فرد با دنیای پیرامون می‌باشد، حائز اهمیت درجه اول در زندگی جوانان (و سایر افراد) است (نوروزی، ۱۳۸۲). اولویت‌بندی ابعاد سلامت روانی کل در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان نیز نشان داد که ابعاد سلامت روانی، سلامت اجتماعی و بهزیستی هیجانی به ترتیب بیش‌ترین رتبه را دارند. بنابراین، باید تمهیداتی را اندیشید که منجر به بهبود وضعیت ابعاد سلامت روانی در بین دانش‌آموزان شود. در این خصوص دماری و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود رویکردهایی را برای ارتقای سلامت روانی پیشنهاد کردند که عبارت‌اند از مداخلات ترویجی (از جمله آموزش سبک زندگی سالم)، تحکیمی (از جمله رتبه‌بندی از نظر میزان رعایت الزامات محیط برای بهبود وضعیت روانی و اجتماعی و...) و تسهیلی (مانند توسعه خدمات مشاوره تلفنی، ایجاد مراکز همیار).

یافته‌های پژوهش حاضر همچنین نشان داد که بین نشاط اجتماعی و متغیرهای محل سکونت و

درآمد خانواده در مقطع تحصیلی متوسطه اول هم در دختران و هم در پسران رابطه وجود دارد. این قسمت از یافته‌ها با نتایج مطالعات عنبری و حقی (۱۳۹۳) همسو و با یافته‌های تحقیق حاجی‌زاده‌میمندی و ترکان (۱۳۹۴) ناهمسو می‌باشد. به نظر می‌رسد این یافته منطبق با تئوری شکاف میکالوس باشد که براساس این تئوری، افراد با مقایسه شرایط یا عملکرد واقعی خود با شرایط استاندارد در مورد شادی خود قضاوت می‌کنند، در صورتی که مقایسه مطلوب باشد، احساس شادی تسهیل و در غیر این صورت این احساس دچار وقفه خواهد شد (عنبری و حقی، ۱۳۹۳). این موضوع در این پژوهش کاملاً صدق می‌کند که دانش‌آموزان روستایی و شهری با مقایسه خود و محل سکونت همدیگر در مورد نشاط خود قضاوت می‌کنند. از طرف دیگر، این قسمت از نتایج پژوهش حاضر که بین نشاط اجتماعی و درآمد خانواده رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، با یافته‌های تحقیق جویباری و همکاران (۱۳۹۵) و شنگ و زهو^۱ (۲۰۱۹) ناهمسو است. در تحقیق آن‌ها ارتباط شادی با میزان درآمد و وضعیت اقتصادی معنادار نبود. در حالی که با مطالعات ارجمندسیاه‌پوش، رضاپور و حسن‌پورافزین (۱۳۹۷)، عظیمی‌امیری (۱۳۹۷)، بوسو و توماس^۲ (۲۰۱۹)، گاون و سورنسن^۳ (۲۰۱۲) هم‌خوانی دارد. ارجمندسیاه‌پوش، رضاپور و حسن‌پورافزین (۱۳۹۷) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که متغیر درآمد توانسته است نشاط اجتماعی را در بین نوجوانان تبیین کند. نتایج پژوهش عظیمی‌امیری (۱۳۹۷) نیز نشان داد که بین پایگاه اقتصادی با نشاط دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بوسو و توماس (۲۰۱۹) نیز به این نتیجه دست یافتند که درآمد بیشتر با نشاط اجتماعی بالا در بین دانشجویان مرتبط است. یافته پژوهش گاون و سورنسن (۲۰۱۲) نیز حاکی از این است که کسب درآمد منجر به افزایش سطح نشاط می‌شود.

ضریب همبستگی بین عوامل اجتماعی و میزان نشاط اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان در این پژوهش نشان داد که نشاط اجتماعی با تمامی عوامل اجتماعی (به غیر از دینداری و ابعاد آن) رابطه معناداری دارد. این قسمت از یافته‌ها نشان داد که رابطه مثبت و

-
1. Sheng & Zhu
  2. Basu & Thomas
  3. Guven & Sørensen

معناداری بین محرومیت نسبی به عنوان یکی از عوامل اجتماعی و نشاط اجتماعی وجود دارد که با نتایج پژوهش نبوی، رضادوست و صالحی (۱۳۹۴) همخوانی دارد. نتایج پژوهش آنان نشان داد که هر چه احساس محرومیت نسبی در حد پایینی باشد، به همان اندازه احساس نشاط در بین دانش‌آموزان بیشتر خواهد بود. این یافته مطابق با نظریه محرومیت نسبی است که از جمله نظریه‌های مطرح در زمینه نشاط است. براساس این دیدگاه انسان‌ها عموماً به مقایسه خود با دیگران می‌پردازند و در این رابطه وقتی احساس فقر و بی‌عدالتی می‌کنند، واکنش‌های شدید عاطفی انجام می‌دهند (هزارجریبی و آستین‌فشان، ۱۳۸۸).

از طرف دیگر، یافته‌های تحقیق حاضر حاکی از این است که رابطه مثبت و معناداری بین شبکه روابط اجتماعی به عنوان یکی از عوامل اجتماعی و اعتماد اجتماعی به عنوان یکی دیگر از عوامل اجتماعی و نشاط اجتماعی وجود دارد. این قسمت از یافته‌ها با نتایج پژوهش رضادوست، فاضلی و مقتدایی (۱۳۹۳) همسو است. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داده است که عواملی مانند شبکه روابط اجتماعی، خوش‌بینی، همیاری و اعتماد دارای آثار کوتاه‌مدت و بلندمدت نشاط هستند. بر این اساس پیشنهاد می‌شود خانواده‌ها شرایطی را فراهم کنند تا دانش‌آموزان با اعضای خانواده خود احساسی نزدیکی کنند. شرایطی فراهم شود که دانش‌آموزان حداقل چند بار در ماه دوستان و اقوام خود را ببینند، با آن‌ها صحبت کنند و کارها و فعالیت‌های مشترکی را انجام بدهند که این موضوع در افزایش میزان نشاط آن‌ها بسیار مؤثر است.

یافته‌ها همچنین، نشان داد بین نشاط اجتماعی و احساس ناامنی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته‌ها با نتایج تحقیقات غفاری و شیرعلی (۱۳۹۵) همسو بوده و با نتایج پژوهش عظیمی امیری (۱۳۹۷) ناهمسو است. بنابراین، پیشنهاد می‌شود نظارت‌های غیر رسمی (خانواده‌ها) و رسمی (از طریق نهادهای رسمی مانند نیروهای انتظامی) برای حضور دانش‌آموزان در فضاهای مختلف افزایش پیدا بکند و شادی‌های جمعی افزایش یابد که به نوعی خود نشان‌دهنده امنیت می‌باشند. یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از این است که بین احساس انومی و نشاط اجتماعی رابطه مثبت و

معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیق بولمان^۱ (۲۰۰۰) ناهمسو است. از نظر بولمان (۲۰۰۰) احساس آنومی تأثیر منفی بر نشاط دارد. به نظر می‌رسد چون جامعه مورد مطالعه در این پژوهش دانش‌آموزان مقطع متوسطه می‌باشند و در دوره نوجوانی هستند، به نوعی آشفتگی، بی‌قاعدگی و بی‌هنجاری در آن‌ها وجود دارد که از خصوصیات این دوره سنی است و این دانش‌آموزان همان‌طور که رفیع‌پور (۱۳۸۷) نیز در تحقیق خود به این موضوع اشاره کرده است، قادر نیستند براساس یک نظام «قواعد مشترک» ارتباط برقرار کنند و نیازهای خود را ارضا کنند. در نتیجه این موضوع برای این دوره سنی خیلی بااهمیت جلوه نمی‌کند.

از طرف دیگر، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد بین دینداری و نشاط اجتماعی در بین دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود ندارد. این قسمت از یافته پژوهش حاضر تنها با پژوهش عنبری و حقی (۱۳۹۳) همخوانی دارد و با بیشتر تحقیقاتی که دینداری را در نشاط اجتماعی افراد مؤثر دانسته‌اند، ناهمسو است. در بیشتر تحقیقات مانند مطالعات شریف‌زاده، میرمحمدتبار و عدلی‌پور (۱۳۹۶)، شارما و مالهورا^۲ (۲۰۱۰)، دینداری عامل اصلی در نشاط اجتماعی افراد مطرح شده است. با این حال، در پژوهش حاضر شواهدی دال بر تأیید این مسئله وجود نداشت. به نظر می‌رسد، بیشتر تحقیقاتی که رابطه بین دینداری و نشاط را بررسی کردند، در بین زنان و سالمندان بوده و این گروه سنی کم‌تر مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. از طرف دیگر، شاید کم‌رنگ شدن مسائل دینی و اعتقادی به دلیل افزایش استفاده از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مختلف توسط دانش‌آموزان باشد که می‌توان آن را یکی از دلایل این ناهمسویی مطرح کرد؛ یا شاید همان‌گونه که عنبری و حقی (۱۳۹۳) در تحقیق خود اظهار کرده‌اند، دینداری به عنوان یک متغیر اجتماعی و یک واقعیت ذهنی ملموس در زندگی می‌باشد که کم‌رنگ شدن آن در زندگی مصداق ندارد و ما نمی‌توانیم با برجسته کردن آن بر میزان نشاط اجتماعی دانش‌آموزان پی ببریم. با این حال، این موضوع نیاز به بررسی و مطالعه زیاد در زمینه نقش مداخله‌گرهای دیگر دارد.

دیگر نتایج پژوهش حاضر حاکی از این است که فقط بین سلامتی روانی و متغیرهای زمینه‌ای

1. Bulmahn
2. Sharma & Malhotra

درآمد خانواده و مقطع تحصیلی رابطه وجود دارد. نتایج این قسمت از پژوهش حاضر با یافته‌های تحقیق زارعی‌پور و همکاران (۱۳۹۱)، پلتز و همکاران (۲۰۲۰) و ریچاردسون و همکاران (۲۰۱۷)، هم‌خوانی دارد. نتایج حاصل از پژوهش زارعی‌پور و همکاران (۱۳۹۱) نشان داده است، افرادی که رفاه خانواده آن‌ها خوب، متوسط و نامطلوب بود، به ترتیب ۲۲، ۴۸ و ۶۱ درصد دارای اختلال روانی بودند و بین تمام ابعاد رفاه خانواده با سلامت روان ارتباط معناداری مشخص شد. پلتز و همکاران (۲۰۲۰) نیز در تحقیق خود نشان دادند، دانش‌آموزانی که سطح بالاتری از استرس مالی دارند، بیشتر در معرض خطر علائم افسردگی و کاهش سلامت روانی هستند. نتایج حاصل از پژوهش ریچاردسون و همکاران (۲۰۱۷) نیز نشان داد که مشکلات مالی زیاد، افسردگی و استرس را پیش‌بینی می‌کند و به طور کلی، مشکلات مالی منجر به بهداشت روانی ضعیف در دانش‌آموزان می‌شود.

ضریب همبستگی بین عوامل اجتماعی و میزان سلامت روانی دانش‌آموزان مقطع متوسطه مدارس استان سمنان در پژوهش حاضر نشان داد که بین تمامی عوامل اجتماعی (به غیر از احساس ناامنی) با میزان سلامت روانی دانش‌آموزان مدارس مقطع متوسطه استان سمنان، رابطه معناداری وجود دارد این قسمت از یافته‌ها با نتایج پژوهش هزارجریبی و آستین‌فشان (۱۳۸۸) همسو می‌باشد. نتایج همچنین نشان داد بین شبکه روابط اجتماعی و سلامت روانی دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد. این قسمت از یافته‌ها نیز با نتایج پژوهش وایلانت^۱ و همکاران (۲۰۰۸) همخوانی دارد. یافته‌های حاصل همچنین، حاکی از این است که بین اعتماد اجتماعی و احساس ناامنی با سلامت روانی دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد. این قسمت از یافته‌ها با نتایج پژوهش تاو و داینر^۲ (۲۰۰۹) و مؤمن‌آبادی و همکاران (۱۳۹۳) همسو است. بنابراین، پرداختن به امنیت اجتماعی و مؤلفه‌های تأثیرگذار بر امنیت، ضامن سلامت عمومی دانش‌آموزان و صیانت آن‌ها در برابر رفتارهای پرخطر است. یافته‌ها همچنین نشان داد که بین احساس انومی و دینداری و سلامت روانی دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد. بسیاری از تحقیقات رابطه بین دینداری را به عنوان یکی از مهم‌ترین

---

1. Vaillant

2. Tov & Diener

عامل در سلامت روانی دانسته‌اند. مدبر، صدوری‌دمیرچی و محمدی (۱۳۹۷)، جامعی‌ندوشن و ایزدی (۱۳۹۵)، و ویلیامز (۲۰۱۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیده‌اند که بین معنویت، باورهای دینی و سلامت روانی دانش‌آموزان رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

براساس نتایج پژوهش، پیشنهادهای کاربردی به این شرح زیر بیان می‌شود: با توجه به وضعیت و رتبه‌بندی ابعاد نشاط اجتماعی در بین دانش‌آموزان پیشنهاد می‌شود که شرایطی فراهم شود تا همواره دانش‌آموزان در تمام محیط‌ها همچون محیط خانه و خانواده، محیط مدرسه و در اجتماع در همه حال احساس برابری داشته باشند. در این میان، گسترش ورزش همگانی به دلیل اینکه یک سرگرمی هیجان‌آور است، می‌تواند نقش بسیار مهمی در تقویت نشاط در بین دانش‌آموزان داشته باشد. رسانه‌ها در سطح کشور و همچنین، شبکه‌های اجتماعی مختلف می‌توانند در زمینه آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی در خصوص نقش ورزش در ایجاد نشاط اجتماعی نقش بسیار مهمی داشته باشند.

با توجه به وضعیت ابعاد سلامت روانی در بین دانش‌آموزان و با توجه به رتبه بالای بعد سلامت روانی پیشنهاد می‌شود با تشکیل گروه‌های اجتماعی، حس تعلق داشتن به گروه و جامعه در دانش‌آموزان به وجود آید. باید آن‌ها را در مسائل مختلف جنسی (غیر درسی) دخالت داد. باید از بروز عوامل تنش‌زا هم در سطح خانواده و هم در سطح اجتماع اقدامات اساسی و بنیادی صورت گیرد. سازمان‌هایی همچون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی، انجمن علمی روان‌پزشکان، مرکز تحقیقات علوم پزشکی، هلال احمر، وزارت ورزش و جوانان، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری، شهرداری‌ها و تمام مؤسسات فرهنگی، هنری و ورزشی باید در این زمینه با هم همکاری داشته باشند.

با توجه به ارتباط بین نشاط اجتماعی و متغیرهای محل سکونت، و درآمد خانواده پیشنهاد می‌شود اقداماتی در سطح خرد توسط خود خانواده‌ها و در سطح کلان توسط دولت صورت بگیرد تا شاخص‌های معیشتی و رفاهی خانواده‌ها و وضعیت اقتصادی آن‌ها در سطح مطلوبی قرار بگیرد.

با توجه به ارتباط بین عوامل اجتماعی و نشاط اجتماعی پیشنهاد می‌شود که زیرساخت‌های مناسبی ایجاد شود تا نشاط اجتماعی از طرق مختلف ایجاد و تقویت شود. با توجه به شرایط و امکانات در سطح استان سمنان، برگزاری برنامه‌های فرهنگی و هنری شامل طنز، مسابقات ورزشی

و هنری در محل‌های عمومی و پارک‌ها، تشویق مردم به شرکت در این برنامه‌ها، برگزاری برنامه‌های خاص مانند روز پیاده‌روی، روز خنده، روز مبارزه با عصبانیت و...، تشویق به استفاده از گیاهان در منازل، مدارس و کلاس‌های درس همه می‌توانند در ایجاد و تقویت نشاط اجتماعی در بین دانش‌آموزان اثرات مثبت زیادی داشته باشند.

با توجه به ارتباط بین عوامل اجتماعی و سلامت روانی پیشنهاد می‌شود که سامانه‌های حمایت اجتماعی در سطح شهرهای استان سمنان شکل بگیرند تا مهارت‌های زندگی، مهارت‌های فرزندپروری، مهارت‌های زندگی سالم و پیش‌گیری از خشونت والدین و فرزندان را برای تمام خانواده‌ها خصوصاً والدین آموزش دهند تا از بروز تنش‌های خانوادگی و اجتماعی پیش‌گیری شود. محققان در پژوهش حاضر با محدودیت‌های نسبی در برخی زمینه‌ها مواجه بودند. ارزیابی انجام‌گرفته از بررسی نشاط اجتماعی و سلامت روانی در پژوهش حاضر محدود به دیدگاه خود دانش‌آموزان بود. به نظر می‌رسد، اگر سایر افراد (معلمان، معاونان، مدیران و اولیاء) را در نیز برمی‌گرفت، احتمالاً می‌توانست ارزیابی بهتری را ارائه دهد. پژوهش‌های انجام شده در زمینه موضوع پژوهش تاکنون، دارای نظر مشترکی نسبت به متغیرهای تعیین‌کننده نشاط اجتماعی و سلامت روانی نیستند؛ از این رو، مؤلفه‌های مختلفی در هر یک از پژوهش‌ها در این خصوص مورد بررسی قرار گرفته‌اند که مقایسه آن‌ها را با یکدیگر دشوار می‌کند. از طرفی، در پژوهش حاضر به منظور بررسی وضعیت دانش‌آموزان از نظر نشاط اجتماعی و سلامت روانی، نوع مدرسه‌ای که دانش‌آموزان در آن مشغول به تحصیل بودند (دولتی، غیر انتفاعی، تیزهوشان و...) بررسی نشده است. بنابراین، اگر این موضوع نیز در نظر گرفته می‌شد، احتمالاً می‌توانست ارزیابی بهتری را ارائه دهد.

منابع

- ابوطالبی احمدی، تقی (۱۳۹۲). رابطه شیوه فرزندپروری و عزت نفس با سلامت روانی دانش‌آموزان. *خانواده و پژوهش*، ۱۶، ۷۰-۸۸.
- ارجمند سیاه‌پوش، اسحق، رضاپور، داریوش، و حسن‌پور افرینه، خدیجه (۱۳۹۷). بررسی میزان نشاط اجتماعی نوجوانان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) شهر پلدختر و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن. *توسعه اجتماعی*، ۱۳(۲)، ۱۶۲-۱۴۷.
- ایزدی، صمد، هاشمی، سهیلا، و برزمینی، لیلا (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر در شاداب‌سازی مدارس از دیدگاه دانش‌آموزان و اولیای مدرسه: با تأکید بر توسعه فرهنگی. *مطالعات توسعه اجتماعی- فرهنگی*، ۱(۱)، ۹۰-۱۱۸.
- ایزدی، صمد، هاشمی، و سهیلا، برزمینی، لیلا (۱۳۹۰). *عوامل مؤثر در شاداب‌سازی مدارس مقطع راهنمایی دخترانه استان گلستان از دیدگاه دانش‌آموزان و اولیای مدرسه*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گرایش برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه مازندران.
- بخارایی، احمد، صنعتی شرقی، نادر، رستمی، شاه‌بختی، و شربتیان، محمدحسن (۱۳۹۷). تحلیل فضایی نشاط اجتماعی در سطح مناطق شهری مشهد. *برنامه‌ریزی توسعه کالبدی*، ۳(۷)، ۱۵۳-۱۳۴.
- جامعی ندوشن، فاطمه، و ایزدی، مهشید (۱۳۹۵). بررسی نقش گرایش به اقامه نماز و هوش معنوی در سلامت روانی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی منطقه ۷ شهر تهران. *مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی*، ۱(۲)، ۵۳-۷۴.
- جویباری، لیلا، نوده‌شریفی، اکرم، ثناگو، اکرم، سعیدی، سمیرا، سعیدی، عصمت، و کلانتری، سهیلا (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر شادی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان. *آموزش پرستاری*، ۵(۶)، ۴۴-۴۰.
- حاجی‌زاده‌میمندی، مسعود، و ترکان، رحمت‌اله (۱۳۹۴). بررسی میزان و عوامل فرهنگی اجتماعی مرتبط با نشاط اجتماعی (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه یزد). *مطالعات جامعه‌شناختی شهری*، ۵(۱۶)، ۸۶-۵۹.

- حسینی، فریده سادات، و لطیفیان، مرتضی (۱۳۸۵). بررسی تأثیر دادوستدی خودمهاری و جنسیت بر جو روانی-اجتماعی کلاس. *اندیشه‌های نوین تربیتی*، ۲(۱ و ۲)، ۴۱-۲۷.
- خاری آرائی، مجید، آسایش، حمید، علی اکبرزاده آرائی، زهرا، و زارع سروری، علی (۱۳۹۲). مقایسه سلامت روانی معلمان دانش آموزان عادی با معلمان دانش آموزان استثنایی. *مجله دانشکده پرستاری و مامایی*، ۱۱(۱۲)، ۹۶۰-۹۵۵.
- خدادادی، محمدرسول، نجدرحمتی، بهروز، و فریدفتحی، مریم (۱۳۹۶). ارتباط انگیزه مشارکت ورزشی، نشاط و شادابی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پسر دوره متوسطه اول شهرستان بناب. *پژوهش در ورزش تربیتی*، ۱۳، ۱۷۴-۱۵۵.
- دماری، بهزاد، المدنی، سیدحسین، حاجبی، احمد، و صالحی شهربابی، نرگس (۱۳۹۸). رویکردهای ارتقای سلامت روان در محیط‌های کاری کشور ایران، مروری بر وضعیت موجود و ارائه راهکارهایی برای آینده. *روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران*، ۲۵(۲)، ۱۳۵-۱۲۲.
- دهشیری، غلامرضا، افضل، اکبری بلوطبنگان، نجفی، محمود، و مقدم‌زاده، علی (۱۳۹۴). خصوصیات روان‌سنجی فرم کوتاه پرسشنامه شادکامی آکسفورد در دانشجویان. *مطالعات اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی*، ۵(۱۲)، ۲۶-۹.
- رادان، فاطمه (۱۳۹۸). پیش‌بینی نشاط اجتماعی براساس سرمایه اجتماعی دانشجویان زن. *مدیریت سرمایه اجتماعی*، ۶(۲)، ۲۳۶-۲۱۹.
- رضادوست، کریم، فاضلی، عبدالله، و مقتدایی، فاطمه (۱۳۹۳). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر میزان نشاط در استان خوزستان. *توسعه اجتماعی*، ۸(۴)، ۴۶-۲۹.
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۸۷). *آنومی یا آشفتگی اجتماعی*. تهران: نشر سروش.
- زارع‌شاه‌آبادی، اکبر. ترکان، رحمت‌اله، و حیدری، محمود (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین رضایت شغلی و نشاط اجتماعی در دبیران مقطع متوسطه شهر جیرفت. *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۳(۴۸)، ۱۸۸-۱۶۵.
- زارعی‌پور، مرادعلی، افتخارادبیلی، حسن، کمال، اعظم، و احسان، موحد (۱۳۹۱). وضعیت سلامت روان و ارتباط آن با رفاه خانواده در دانش آموزان پیش‌دانشگاهی شهرستان سلماس در سال ۱۳۸۹. *پژوهش در پرستاری و مامایی*، ۹(۱)، ۹۳-۸۴.

سجادیان، ناهید، نعمتی، مرتضی، و دامن‌باغ، صفیه (۱۳۹۹). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر نشاط شهری در اهواز. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۹(۱)، ۷۹-۱۱۲.

شارع‌پور، محمود (۱۳۸۶). نقش شبکه‌های اجتماعی در بازتولید نابرابری آموزشی. تعلیم و تربیت، ۹۱، ۱۸۰-۱۶۵.

شریف‌زاده، حکیمه‌السادات، میرمحمدتبار، سیداحمد، و عدلی‌پور، صمد (۱۳۹۶). بررسی عوامل مؤثر بر نشاط اجتماعی در ایران: فراتحلیلی از تحقیقات موجود. راهبرد فرهنگ، ۴۰، ۱۸۰-۱۵۹.

صفاری‌نیا، مجید، و شریف، نسیم (۱۳۹۲). ساخت و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه اعتماد اجتماعی. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۳(۱۱)، ۴۷-۵۷.

عبدی، مجتبی، و رضایی، احمد (۱۳۹۳). سنجش میزان دینداری در میان دانشجویان جوان. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۱۳(۲۴)، ۲۳-۱.

عظیمی امیری، خدیجه (۱۳۹۷). بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر نشاط اجتماعی دانش‌آموزان دختر متوسطه اول شهرستان بابلسر. مطالعات روان‌شناسی و علوم تربیتی، ۴(۲۰۱)، ۱۱۱-۱.

عنبری، موسی، و حقی، سمیه (۱۳۹۳). بررسی عوامل فردی و اجتماعی مؤثر بر نشاط اجتماعی زنان، مورد مطالعه: زنان مناطق شهری و روستایی شهرستان دلجان. جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۵(۵۳)، ۲۶-۱.

غفاری، غلامرضا، و شیرعلی، ابراهیم (۱۳۹۵). بررسی وضعیت نشاط اجتماعی در بین شهروندان و رابطه آن با احساس امنیت اجتماعی (نمونه موردی: جوانان ۲۹-۱۸ ساله شهر تهران). مطالعات امنیت اجتماعی، ۴۵، ۳۳-۵۷.

مدیر، سیف‌اله، صدری‌دمیرچی، اسماعیل، و محمدی، نسیم (۱۳۹۷). پیش‌بینی سلامت روان دانش‌آموزان براساس باورهای دینی، خودکارآمدی تحصیلی و رشد اخلاقی. روان‌شناسی مدرسه، ۷(۴)، ۱۵۴-۱۴۰.

مرادی، گلرمد، و سعیدی‌پور، بهمن (۱۳۸۹). بررسی نقش محرومیت نسبی در ایجاد رفتارهای جمعی جوانان براساس نظریه تعامل‌گرایی بلومر، مورد مطالعه: کرمانشاه. علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، ۷(۲)، ۱۹۱-۱۶۳.

مؤمن‌آبادی، ویکتوریا، محسنی، محبت، خانجانی، نرگس، و علیزاده، سمیه (۱۳۹۳). رابطه امنیت

- اجتماعی و سلامت عمومی در دانشجویان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی کرمان. بهداشت و توسعه، ۳(۳)، ۲۵۵-۲۴۵.
- نبوی، عبدالحسین، رضادوست، کریم، صالحی، نجمه (۱۳۹۴). بررسی تأثیر عوامل اجتماعی و روانی بر احساس نشاط (مورد مطالعه: دانش‌آموزان ۱۶ تا ۱۸ ساله‌ی شهر اهواز). *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۶ (۵۹)، ۱-۲۲.
- نوروزی، وحیده (۱۳۸۲). تأثیر سبک‌های رفتاری خانواده بر وضعیت روانی دانش‌آموزان و بر نگرش آن‌ها به روابط انسانی در مدرسه. *نوآوری‌های آموزشی*، ۶ (۲)، ۵۳-۳۰.
- هزارجریبی، جعفر، و آستین‌فشان، پروانه (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر نشاط اجتماعی (با تأکید بر استان تهران). *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۰ (۳۳)، ۱۱۹-۱۴۶.
- هزارجریبی، جعفر، و مرادی، سجاد (۱۳۹۳). نشاط اجتماعی و عوامل مرتبط با آن (مطالعه‌ای در بین دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی). *مطالعات ملی*، ۱۵ (۶۰)، ۳-۲۶.
- یعقوبی، ابولقاسم، علیزاده، حمید، و مرادی‌امین، فرزانه (۱۳۸۹). مقایسه میزان سلامت روان، انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دارای اختلال نارسایی توجه/بیش‌فعالی و دانش‌آموزان عادی. *روان‌شناسی تربیتی*، ۱۶ (۶)، ۱۶۳-۱۴۷.
- Argyle, M., Martin, M., & Crossland, J. (1989). Happiness as a function of personality and social encounters. *Recent Advances in Social Psychology: An International Perspective*, 189-203.
- Basu, R., & Thomas, M. D. (2019). What makes college students happy? A day reconstruction study. In *Perspectives on Happiness* (pp. 29-40). Brill Rodopi.
- Bulmahn, T. (2000). Modernity and Happiness- the case of German. *Happiness Studies*, 1, 375-400.
- Callan, M. J., Ellard, J. H., Shead, N. W., & Hodgins, D. C. (2008). Gambling as a search for justice: Examining the role of personal relative deprivation in gambling urges and gambling behavior. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(11), 1514-29.
- Chia, A., Kern, M. L., & Neville, B. A. (2020). CSR for happiness: Corporate determinants of societal happiness as social responsibility. *Business Ethics: A European Review*, 29(3), 422-437.
- Cops, D., & Pleysier, S. (2011). Doing gender in fear of crime: The impact of gender identity on reported levels of fear of crime in adolescents and young adults. *Criminology*, 51, 58-74.
- Corsini, R. J. (1999). *The dictionary of psychology*. Publishing office: Brunner/Mazel.
- De Groof, S. (2008). And my mama said: The (Relative) parental influence on fear of crime among adolescent girls and boys. *Youth Society*, 39(3), 267-293.

- Evans, T. M., Bira, L., Gastelum, J. B., Weiss, L. T., & Vanderford, N. L. (2018). Evidence for a mental health crisis in graduate education. *Nature Biotechnology*, 36(3), 282-284.
- Guven, C., & Sørensen, B. E. (2012). Subjective well-being: Keeping up with the perception of the Joneses. *Social Indicators Research*, 109(3), 439-469.
- Heydari, A., Davoudi, I., & Teymoori, A. (2011). Revising the assessment of feeling of anomie: Presenting a multidimensional scale. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 1086-1090.
- Keyes, C. L. M. (2004). *A study on the relationship among happiness, health girl*. New York: Oxford University Press.
- Kurimoto, A., Awata S., Ohkubo, T., Tsubota-Utsugi, M., Asayama, K., Takahashi, K., Suenaga, K., Satoh, H. & Imai, Y. (2011). Reliability and validity of the Japanese version of the abbreviated Lubben social network scale. *Nippon Ronen Igakkai Zasshi. Japanese Journal of Geriatrics*, 48(2), 149-157.
- Lubben, J., Blozik, E., Gillmann, G., Iliffe, S., Renteln Kruse, W., Beck, J. C., & Stuck, A. E. (2006). Performance of an abbreviated version of the Lubben social network scale among three European community-dwelling older adult populations. *The Gerontologist*, 46(4), 503-513.
- Mahmoudi, A., Mahmoudi, F., Shamsaei, M., Raeisi Shahraki, H., & Kakaie, H. (2019). Determination of the level of happiness among students of Shiraz University of Medical sciences, Iran. *Research in Medical and Dental Science*, 7(2), 52-56.
- Peltz, J. S., Bodenlos, J. S., Kingery, J. N., & Rogge, R. D. (2020). The role of financial strain in college students' work hours, sleep, and mental health. *American College Health*, 1-8.
- Richardson, T., Elliott, P., Roberts, R., & Jansen, M. (2017). A longitudinal study of financial difficulties and mental health in a national sample of British undergraduate students. *Community Mental Health Journal*, 53(3), 344-352.
- Sharma, A., & Malhotra, D. (2010). Social-psychological correlates of happiness in adolescents. *European Journal of Social Sciences*, 12(4), 651-61.
- Sheng, Y., & Zhu, C. (2019). Research on the influencing factors and improving path of contemporary college students' happiness. In *3rd International Conference on Culture, Education and Economic Development of Modern Society (ICCESE 2019)*, Atlantis Press.
- Tov, William, D. (2009). The well-being of Nations: Linking together trust. Cooperation and Democracy. *Social Indicators Research Series*, (37), 155-173.
- Vaillant, G., Templeton, J., Ardel, M., & Meyer, S. E. (2008). The natural history of male mental health: Health and religious involvement. *Social Science & Medicine*, 66, 221-231.
- Williams, A. (2010). Spiritual therapeutic landscapes and healing: A case study of St. Anne de Beaupre, Quebec, Canada. *Social Science & Medicine*, 70(10), 1633-1640.